

คำอธิบาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

โดย

นายปรีดี พนมยงค์

(ต่อจากเล่ม ๔)

มาตรา ๒๐

ผู้เยาว์ยอมบรรลุนิติภาวะเมื่อทำการสมรส หากการสมรสนั้นได้ทำเมื่อฝ่ายชายผู้เยาว์มีอายุสิบเจ็ดปี และฝ่ายหญิงผู้เยาว์มีอายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์แล้ว

คำอธิบาย

ก่อนอายุครบ ๒๐ ปี ผู้เยาว์อาจบรรลุนิติภาวะได้เมื่อ

๑. ได้ทำการสมรส และ
๒. ฝ่ายชายมีอายุ ๑๗ ปี และ หญิงมีอายุ

๑๕ ปี บริบูรณ์

คำว่า “และ” ในมาตรานี้ทำให้เกิดปัญหาว่า การสมรสนั้นจักต้องกระทำโดยที่หญิงและชายทั้งสองฝ่าย มีอายุเกินกำหนด ดังที่กล่าวนี้หรือไม่ ผู้เยาว์จึงจะได้บรรลุนิติภาวะ ความเห็นในเรื่องนี้อาจแตกต่างกันได้เป็น ๒ ทาง

ก) ผู้ทำการ สมรส ทั้ง สองฝ่ายจะต้องมีอายุครบกำหนดตามมาตรานี้ เพราะเหตุว่าถ้าจะ ยอมให้ ฝ่าย หนึ่ง ฝ่ายใด บรรลุนิติภาวะได้แล้วจะทำให้เกิดผลแปลกปลาด เช่น ถ้าฝ่ายหญิงผู้เดียวบรรลุนิติภาวะ และ ฝ่ายชายยังไม่ บรรลุนิติ ภาวะ แล้ว ก็ จะ ขัด แก่ ความประสงค์ ของ กฎหมาย ที่ ประสงค์ ให้ หญิง มี สามี อยู่ใน ความ พิทักษ์ ของ สามี กล่าว คือ ถ้า หญิง ต้อง การ จะ ทำ นิติกรรม เกี่ยวกับ สิบบริคณห์ แล้ว หญิง จะ ขออนุญาต สามี ก็ ไม่ได้ เพราะ สามี ยัง เป็น ผู้ เยาว์

ข) ผู้เขียนสมุดเล่มนี้เห็นว่า เหตุที่มีผู้ยังตั้งได้ กล่าวในความเห็นข้อ (ก) นั้น ไม่ใช่เป็นเหตุพิเศษ ฉะเพาะเรื่อง ที่ หญิง ผู้ เยาว์ อายุ ครบ

สารบัญแก้ไขคำผิด

หน้า	บรรทัดที่	คำเดิม	แก้ไขเป็น
๑๑๗	๒	๒๕ ปี	๒๐ ปี
๒๒๒	๑๔	นิติกรรม	นิติกรรม
๒๒๓	๖	มีเนอรั่มองซิเป	มีเนอรั่มองซิเป
๒๒๕	๑๕	สำคัญ	สำคัญ
๒๒๖	๑๑	เพราะ	(ให้ ขีดออกเสีย)
๒๓๐	๕	บัญญัติ	บัญญัติ
๒๓๑	๑๐	สามัญ	สามัญ
	๘	สมคร	สมักร
๒๓๓	๑๐	บุคคล	บุคคล
	๑๗	มาตราแห่ง	มาตรา ๒๓ แห่ง
๒๓๕	๑๕	บัญญัติ	บัญญัติ
๒๓๗	๘	อน	อัน
	๑๒	กันว่า	(ให้ ขีดออกเสีย)
๒๔๓	๑๖	กิจ	คิด
๒๔๔	๑๗	คั่นสูง	ชั้นสูง
๒๔๗	๑๕	ของหนึ่ง	ของเมืองหนึ่ง
๒๕๐	๕	สัมพันธ์	สัมพันธ์
	๑๐	ถึงแม้ว่าพวก	ถึงแม้ว่าพวก
๒๕๒	๑๓	ได้	ได้

110/112

๒๕๕	๑๐	ตอง	ตอง
๒๕๖	๑๕	ข้างข้างไม้	ข้างไม้
๒๖๐	๑๗	ตั้งกล่าว	ตั้งจะกล่าว
	๔	พระกฤษฏีกา	พระราชกฤษฏีกา
๒๖๑	๕	สาธารณชน	สาธารณชน
	๑๒	กิจการออมสิน	ออมสิน
๒๖๒	๑๒	รัชกาล	รัชชกาล
๒๖๕	๕	สาธารณชน	สาธารณชน
๒๗๓	๑๓	ประเทศ	ประเทศ
	๓	เครดิตฟองซ์เออร์	เครดิตฟองซ์เออร์
๒๗๔	๖	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ
	๕	ไอคุปต์	ไอยคุปต์
๒๗๕	๕	มก	มก
๒๗๖	๑๔	พินัยกรรม	พินัยกรรม

๑๕ ปี ทำการสมรสกับชายผู้เยาว์ เหตุเช่นนั้น อาจพบได้ในกรณีนี้ที่หญิงอายุเกิน ๒๐ ปี บริบูรณ์แล้ว ทำการสมรสกับชายอายุต่ำกว่า ๑๗ ปี ดังนั้นหญิงนั้นก็ย่อมบรรลุนิติภาวะอยู่ก่อน แล้วเมื่อตนทำการสมรสกับสามีตนก็กลายเป็น ผู้ไร้ความสามารถใน ส่วน ที่เกี่ยวข้องกับสินบริ - คณฑ์ และสามีก็คงไม่มีความสามารถที่จะอนุ - ญาตให้หญิง ทำการ เกี่ยว ด้วย สิน บริคณฑ์ ได้ เพราะฉะนั้น การ สมรส ตามตัวอย่างอันหลังนี้ อาจ ทำให้ เกิด ผลเหมือนกับตัวอย่างใน ความ เห็น ข้อ (ก) ได้ ก็เมื่อการสมรส ตาม ตัวอย่าง อันหลังไม่เป็นการขัดต่อกฎหมาย แล้ว เหตุ ผลดังได้กล่าวในความเห็นข้อ (ก) ก็ย่อมตกไป ข้อนี้ยังยากที่ว่า สามียังเป็นผู้เยาว์อยู่นั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องแปลกปลาตเกิดขึ้นโดยประมวล กฎหมายนี้ ตามกฎหมายเดิมของเรา เมื่อ บุคคลอายุยังไม่ครบ ๒๐ ปี ทำ การ สมรสแล้ว บุคคลนั้น ก็คงยังเป็น ผู้เยาว์ และมีผู้ ปกครอง อยู่ นั่นเอง

(ขอให้ดูคำอธิบายประมวลแพ่ง และ

พาณิชย์ของท่าน กรรมการสามนาย ฉบับ
พ.ศ. ๒๔๖๖ มาตรา ๔๐)

ปัญหาเรื่องขาดจากการสมรส

ปัญหามีว่า ถ้าการสมรสนั้นได้เลิกจากกัน
สามี่หรือภรรยาที่ยังมีอายุไม่ครบ ๒๐ ปี จะต้อง
กลับไปเป็นผู้เยาว์อีกหรือไม่?

ผู้เขียนสมุดเล่มนี้เห็นว่า สามี่หรือภรรยา
นั้นไม่กลับมาเป็นผู้เยาว์อีก

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า มาตรา ๒๐ ถือเอา
การทำการสมรสเป็นเหตุซึ่งจะทำให้ผู้เยาว์ที่
มีอายุตามกำหนดในมาตรา ๒๐ นั้น บรรลุนิติ
ภาวะ กฎหมายจึงได้ใช้ถ้อยคำว่า “ผู้เยาว์
ยอมบรรลุนิติภาวะ เมื่อทำการสมรส”
ถึงแม้ภายหลังผู้เยาว์จะได้หย่าขาดจาก สามี่
ภรรยาแล้วก็ดี ผู้เยาว์นั้นก็ได้ชื่อว่า ทำการ
สมรสแล้ว การที่จะให้ สามี่หรือภรรยา
กลับไปเป็นผู้เยาว์อีก ก็ น่า จะ แปลก มาก
เพราะสามี่หรือภรรยา เมื่อยังไม่ขาดจาก
กันนั้นย่อม มี ภาวะ และ ความ รับผิดชอบ มาก

กฎหมายยังยอมให้บรรลุนิติภาวะ เหตุนี้
เมื่อ ขาดจากสามี ภรรยาได้อยู่ โดย ลำพังซึ่งมี
ภาระและความรับผิดชอบน้อยกว่าก็ ยิ่ง จะ ส่อ
ให้เห็น ว่าสามี หรือภรณานั้นสามารถ กระทำ
กิจการได้ตั้ง เช่น ผู้บรรลุนิติภาวะ

อนึ่งมาตรา ๒๐ นี้ เนื่องมาจากประมวล
กฎหมายแพ่งสวิสส มาตรา ๑๔ วรรค ๒ ซึ่ง
บัญญัติว่า

“การแต่งงานทำให้บรรลุนิติภาวะ”

ตาม คำอธิบาย ของวีจิต และรุชเชลเล่ม ๑
ได้อธิบายมาตรา ๑๔ วรรค ๒ นี้ ไปในทางที่ว่า
สามีหรือภรรยา เมื่ออย่าขาดจากกันแล้ว ถึง
แม่ฝ่ายใดยังไม่มีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ก็ตาม สามี
หรือภรณานั้นก็คงมีฐานะเป็นผู้บรรลุนิติภาวะ

มาตรา ๒๑

อัน ผู้เยาว์ จะทำ นิติกรรมใด ๆ ต้องได้รับความยินยอม ของ ผู้แทนโดยชอบ ชรรมก่อน บัน ดาการใด ๆ อัน ผู้เยาว์ ได้ทำ ลง ปราศจาก ความยินยอมเช่นว่านั้น ท่านว่าเป็นโมฆะ เว้น แต่ที่จะกล่าวไว้ในมาตราหลังต่อไปนี้

คำอธิบาย

บทที่ ๑

นิติกรรมของผู้เยาว์ จะสมบูรณ์ได้ต่อ เมื่ ได้รับความยินยอม ของ ผู้แทน โดย ชอบธรรม

ข้อ ๑ ใครเป็น ผู้แทนโดยชอบธรรม ของผู้เยาว์?

กฎหมายที่ว่าด้วย ผู้แทนโดยชอบธรรมนั้น เป็น ส่วน หนึ่ง ของ กฎหมายแพ่ง แต่อยู่ใน แผนกครอบครัว

ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ อาจมีได้ ตามเหตุดังนี้

ก) ตามกฎหมาย

ข) ตามพินัยกรรม

ค) ตามคำสั่งของศาล

ก) ตามกฎหมาย

ในเวลานี้ ยังไม่มีบทกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้ว่า ใครเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ เพราะฉะนั้นเราจึงจำต้องวินิจฉัยตามจารีตประเพณีกฎหมายที่ใกล้เคียง, หลักกฎหมายทั่วไป ตามปกติน่าจะเป็นบิดาของผู้เยาว์ ซึ่งมีสิทธิในครอบครัวเหนือบุตร ถ้าไม่มีบิดาก็น่าจะเป็นมารดา

ข) ตามพินัยกรรม

ผู้ซึ่งมีสิทธิในครอบครัวเหนือผู้เยาว์ มีสิทธิที่จะทำ พินัยกรรม ตั้งผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์

ตามกฎหมายฝรั่งเศส บิดา หรือมารดาตาย อีกคนหนึ่งยังมีชีวิตอยู่ ตั้งผู้ผู้ตายก่อนไม่มีสิทธิตั้งผู้แทนโดยชอบธรรมตามพินัย

กรรม กล่าวคือสิทธิในการที่จะเลือกตั้งผู้
ตกอยู่แก่บิดาหรือมารดาผู้ที่ตายภายหลัง

ค) ตามคำสั่งของศาล

ถ้าผู้เยาว์ไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม ตาม
กฎหมาย และตามพินัยกรรม ศาลอาจมี
คำสั่งตั้งผู้หนึ่ง ผู้ใดที่สมควรให้เป็นผู้แทน
โดยชอบธรรมของผู้เยาว์

ข้อ ๒ “ได้รับความยินยอมของผู้แทน

โดยชอบธรรม” หมายความว่าอย่างไร?

ปัญหาในเบื้องต้นมีอยู่ว่า ผู้แทนโดย
ชอบธรรม ต้องเป็นผู้ทำการแทนผู้เยาว์หรือ
ไม่ เช่น ผู้เยาว์ประสงค์ซื้อรถยนต์ ๑ คัน
ดังนั้น การซื้อรถยนต์นั้น ต้องให้ผู้แทนโดย
ชอบธรรมเป็นผู้ทำนิติกรรมในนามของผู้เยาว์
กิจการนั้นจึงจะสมบูรณ์?

หรือกฎหมายยอมให้ผู้เยาว์เป็นผู้ทำนิติ
กรรมเอง แต่ผู้แทนโดยชอบธรรมเป็นผู้ซึ่ง
คอยให้ความยินยอมเท่านั้นก็เป็น การเพียงพอ
หลักกฎหมายต่างประเทศมีอยู่ดังนี้

ก) กฎหมายฝรั่งเศส ได้แบ่งผู้เยาว์ออกเป็น ๒ ชนิด คือ ผู้เยาว์ตามปกติอย่างหนึ่ง และผู้เยาว์ที่ทำการสมรสแล้ว หรือมีอายุเกิน ๑๕ ปี ซึ่งได้รับอนุญาตจากผู้มีสิทธิในครอบครัวเหนือตน ให้มีฐานะคล้ายบรรลุนิติภาวะ (มีเนอรัมองซิเป) อีกอย่างหนึ่ง สำหรับผู้เยาว์ตามปกตินี้ ไม่มีสิทธิที่จะแสดงเจตนาให้มีผลสมบูรณ์ การทำนิติกรรมนั้น ต้องให้ผู้แทนโดยชอบธรรม (ดีเตอร์) เป็นผู้ทำแทน (ประมวลแพ่งฝรั่งเศส มาตรา ๔๕๐)

ส่วนผู้เยาว์ซึ่งได้รับอนุญาตให้มีฐานะคล้ายบรรลุนิติภาวะนั้นอาจทำนิติกรรมได้เอง โดยได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม (กีราเตอร์) หรือโดยที่ผู้แทนโดยชอบธรรมได้เข้าทำนิติกรรมร่วมด้วย (ประมวลแพ่งฝรั่งเศส มาตรา ๔๗๖-๔๗๗)

ข) กฎหมายเยอรมัน ได้แบ่งผู้มีอายุ
น้อยออกเป็น ๒ ชนิด คือ เด็กอายุ ต่ำ
กว่า ๗ ปี อย่างหนึ่ง และ เด็กอายุเกิน ๗ ปี
แต่ยังไม่ถึง ๒๑ ปี อย่างหนึ่ง

สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๗ ปี นั้น มาตรา ๑๐๕
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน บัญญัติว่า
การแสดงเจตนาเป็นโมฆะ

ส่วน เด็กอายุ เกิน ๗ ปี แต่ยังไม่ถึง ๒๑ ปี
นั้น อาจทำนิติกรรมได้เอง โดยได้รับความ
ยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม

กฎหมายต่างประเทศดังกล่าวนี้ มีนัยไป
ในทางที่ว่า ผู้ที่มีอายุน้อยเกินสมควร หรือ
ผู้ไม่รู้เดียงษา ไม่มีสิทธิที่จะแสดงเจตนา
หรือเข้าทำนิติกรรมโดยตนเอง คือ ต้องให้
ผู้แทนโดยชอบธรรมเป็นผู้ทำแทน

ตามกฎหมายไทยนั้นความเห็นอาจมีได้ดังนี้
ความเห็นที่ ๑ ถ้อยคำที่ใช้ ในมาตรา ๒๑ นี้

ทำให้เห็นได้ว่า ผู้เยาว์ จะเป็น เด็ก รู้ เดียง ษา
หรือไม่ก็ตาม มีสิทธิทำนิติกรรมโดยตนเองได้

เมื่อได้รับ ความยินยอม ของ ผู้แทน โดย ชอบ
 ธรรม เพราะเหตุว่า

ก) กฎหมายใช้ คำดังนี้ “อันผู้เยาว์จะ
 ทำนิติกรรมใด ๆ ต้องได้รับความยินยอมของ
 ผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน” เพราะฉะนั้นถ้า
 จะแปล กลับ ตรงกันข้าม ก็คือ “เมื่อได้รับ
 ความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม ก่อน
 แล้ว ผู้เยาว์ทำนิติกรรมได้”

ข) กฎหมายไม่ได้แบ่งผู้เยาว์ออกเป็น ๒
 ชนิด คือผู้เยาว์จะรู้เดียงษาหรือไม่ ไม่เป็น
 ข้อสำคัญ

ความเห็นที่ ๒ ถึงแม้กฎหมายจะไม่ได้
 บัญญัติแยกผู้เยาว์ ออก เป็นผู้รู้เดียงษา หรือ
 ไม่รู้เดียงษาก็ตาม แต่ การทำนิติกรรมนั้น
 ต้องมีเจตนาเป็นข้อสำคัญ

อนึ่งหลักของการแสดงเจตนา นั้น มิใช่ว่า
 กฎหมายจะให้ ล้อเอาตามถ้อยคำที่ แสดงออก
 เสมอไป กฎหมายได้บัญญัติช่วยยกเว้นอันเป็น
 การคุ้มครองผู้แสดงเจตนา คือยอมให้ คู่

กรณีนำสืบถึงความจริงอันแปลกไปจากการแสดงเจตนาอันได้ โดยเหตุ ๒ ประการ

ก) เมื่อคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้รู้ถึงเจตนาอันซ่อนอยู่ในใจของผู้แสดง (ให้ดูมาตรา ๑๑๗ ตอนสุดท้าย)

ข) ในการตีความแสดงเจตนาอัน สาคต้องพุ่งเล็งถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่า ถ้อยคำสำนวน (ให้ดูมาตรา ๑๓๒)

เพราะฉะนั้นการแสดงเจตนาของเด็กที่ไม่รู้เดียงษา เป็นเจตนาที่ไม่สมบูรณ์ เพราะเด็กไม่รู้เท่าถึงผลแห่งการที่ตนกระทำ ผลของการกระทำของเด็กไม่รู้เดียงษา จึงไม่อาจเป็นนิติกรรม เพราะฉะนั้นจึงควรแยกวินิจฉัยว่า ถ้าผู้เยาว์ยังไม่รู้เดียงษา ผู้เยาว์มีอาจทำนิติกรรมเองได้ ต้องให้ผู้แทนโดยชอบธรรมเป็นผู้ทำแทน แต่ถ้าเด็กรู้เดียงษาแล้วเด็กอาจทำนิติกรรมเองได้ เมื่อผู้แทนโดยชอบธรรมได้ยินยอม

ส่วนปัญหาที่จะวินิจฉัยว่า เด็กอายุเท่าไร เป็นผู้ไม่รู้เดียงษานั้น ก็ควรถือเกณฑ์ตาม

กฎหมายลักษณะอาญา มาตรา ๕๖ ซึ่งไม่ลงโทษ
เด็กอายุต่ำกว่า ๗ ปีไม่รู้ จักผิดและชอบ ซึ่ง
เป็นผู้ที่ไม่รู้ เพียงชานั่นเอง

ความเห็นที่ ๓ ถ้อยคำที่ใช้ใน มาตรา
๒๑ นี้ ชัดอยู่แล้วว่า กฎหมายไม่ประสงค์
ที่จะแบ่งผู้เขี้ยวออกเป็นผู้รู้เพียงชา และไม่รู้
เพียงชา เพราะฉะนั้นกฎหมายก็บังคับผู้
เขี้ยวเสมอกันหมด แต่ความยินยอมของผู้
แทนโดยชอบธรรม ก่อนที่ผู้เขี้ยวจะดำเนิน
กรรมโดยตนเองนั้น จะต้องเป็นความยินยอม
ใน ข้อ ความ ที่เป็น สาระ ของนิติกรรมนั้น ทุก
ประการ มิใช่ความยินยอมโดยทั่ว ๆ ไป เช่น
ก. อายุ ๖ ปี ต้องการแหวน ๑ วง ผู้แทน
โดยชอบธรรมของ ก. ถ้าเห็นชอบด้วยก็จะ
ต้องให้ความยินยอมสำหรับ ข้อ แหวน ชนิด
อะไร ทองหนักอย่างไร เนื้อทองเป็นอย่างไร
และโดยราคาเท่าไร และข้อความอื่น ๆ ซึ่ง
เป็นสาระสำคัญ

ข. จะให้ความยินยอมโดยทั่ว ๆ ไป เช่น

อนุญาตให้ ก. ไปเลือกซื้อแหวนโดยพลการ
ตนเองไม่ได้

เพราะฉะนั้นจึงควรต้องแปลคำว่า "ได้รับ
ความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม" ไป
ตามนัยดังกล่าวนี้ มาตรา ๒๑ จึงจะคุ้มครอง
เด็กที่ไม่รู้เพียงชาติด้วย

บทที่ ๒

นิติกรรมซึ่งผู้เยาว์ได้กระทำลงไปโดย
ปราศจาก ความยินยอมของผู้แทนโดย
ชอบธรรมเป็นโมฆีย เว้นแต่ที่จะกล่าว
ไว้ใน มาตรา ๒๒๒, ๒๒๓, ๒๒๔, ๒๒๕.

การเป็นโมฆีย เป็นวิธี การอันหนึ่งซึ่ง
คุ้มครอง* นิติกรรมของผู้เยาว์

ที่เรียกว่า เป็นโมฆีย ก็คือ นิติกรรมนี้
กฎหมายถือว่า เป็นนิติกรรมที่ดี อาจใช้บังคับ
กันได้ แต่เมื่อผู้เยาว์, ผู้แทนโดยชอบธรรม.

๑. การคุ้มครองผู้เยาว์ตามหลักกฎหมายนี้มี ๒ ชนิด คือ การคุ้มครองโดยตรง
ได้แก่การจัดให้มี "ผู้แทนโดยชอบธรรม" และการคุ้มครองโดยทางอ้อมได้แก่ การบัญญัติ
ถึงผลแห่งการเป็นโมฆียของนิติกรรม

บทที่ ๓

ชัชชกเวณ

หลักที่ว่า นิกักรรมซึ่งผู้เขาวัวได้กระทำลง
ไปโดยไม่ได้ได้รับความยินยอมของผู้แทนโดย
ชอบธรรมเป็นโมฆะนั้น มีชัชชกเวณดังนี้

๑. มาตรา ๒๒

๒. มาตรา ๒๓

๓. มาตรา ๒๔

๔. มาตรา ๒๕

และ

๕. ตามพระราชบัญญัติโรงจำนำ ร.ศ. ๑๑๔
มาตรา ๑๒ เต็กอายุเกินกว่า ๑๓ ปี ทำสัญญา
จำนำของต่อโรงจำนำได้

๒๒๕

หรือ ทายาท ของ ผู้เช่าไว้ได้บอก ล้าง เสียแล้ว
นิติกรรม นั้น ก็ เป็น อัน ไร้ ผล (ให้ ดู มาตรา
๑๓๗ - ๑๔๓)

อทานกรณี

ก. อายุ ๑๒ ปี มี ข. บิดา เป็น ผู้ แทน โดย
ชอบธรรม ก. ขาย ที่ ดิน แปลง หนึ่ง ให้ ข. โดย
ข. ไม่ได้ ยินยอม ด้วย ดังนี้ สัญญา ซื้อ ขาย นั้น
เป็น โมฆะ เพราะ ไม่ เข้า อยู่ใน ข้อ ยก เว้น ตาม
มาตรา ๒๒, ๒๓, ๒๔, ๒๕. กล่าว คือ ก. หรือ ข.
หรือ ง. ผู้ เป็น ทายาท ของ ก. อาจ บอก ล้าง การ
ซื้อ ขาย นั้น ได้ ให้ ดู มาตรา ๑๓๗ และ ตั้งแต่
มาตรา ๑๓๓ ถึง มาตรา ๑๔๓, และ ๑๔๓, ๑๔๔.

ถ้า การ ซื้อ ขาย นั้น ข. ได้ ยินยอม เช่น ข.
ได้ ลง นาม ใน สัญญา นั้น ด้วย หรือ ว่า ได้ มี
หนังสือ ซึ่ง ข. ได้ แจง ไป ยัง ก. ถึง ความ ยินยอม
ของ ตน ดังนี้ สัญญา ซื้อ ขาย นั้น ก็ ย่อม สมบูรณ์

มาตรา ๒๒

ผู้เยาว์อาจทำการใดๆ ได้ที่สิ้นหากเป็นเพียง
เพื่อจะได้ไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่ง ถ้าเป็นการ
เพื่อให้หลุดพ้นจากหน้าที่อันใดอันหนึ่ง

คำอธิบาย

บทที่ ๑

๒๒ ไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่ง

คำว่า “ไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่ง” นี้
หมายความว่า ประโยชน์ซึ่งผู้เยาว์จะได้รับโดย
ไม่มีภาระเงื่อนไข เช่น

ก. เป็นลูกหนี้สามัญ. ผู้เยาว์ ๑๐๐๐ บาท
ภายหลัง ก. เอาที่ดินแปลงหนึ่งมา จำนองให้
ไว้ต่อ ข. เพื่อหนี้สิน รายนี้ ข. มีสิทธิ ไปทำ
จำนองที่หอทะเบียนที่ดิน โดยไม่ต้องได้รับความ
ยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม เพราะ
การจำนองนี้ทำให้ ข. ได้ไปซึ่งสิทธิที่จะได้
ชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญ

บทที่ ๒

“เป็นการเพื่อให้หลุดพ้นจากน้ำที่อันใดอันหนึ่ง”

หมายถึง การเปลื้องตน ให้พ้นจากหนี้หรือภาระ เช่น

ก. ผู้เขี้ยวเป็นลูกหนี้ ข. ๕๐๐ บาท ก. อาจทำสัญญาปลดหนี้จาก ข. โดยไม่ต้องได้รับคามยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม

มาตรา ๒๓๓

ผู้เยาว์ อาจทำการ ใด ๆ ได้ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการ
ต้องทำเองเฉพาะตัว

คำอธิบาย

คำว่า "การซึ่งต้องทำเฉพาะตัว" นั้น ถ้าจะ
พูดถึงตามธรรมดาที่เข้าใจกันแล้ว ก็หมายถึง
การซึ่งเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของบุคคล อัน
จะตั้งผู้แทนไม่ได้ เช่นการสมัครเข้าเป็น
ทหารอาสา หรือทหารสมัคร (ให้ดูพระราช
บัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหาร พ.ศ. ๒๔๖๐ มาตรา
๕๔ - ๖๔) การเป็นพะยานในศาล ซึ่งบุคคลที่ถูก
อ้างเป็นพะยานต้องมาให้ การด้วยตนเอง

แต่ปัญหาอาจเกิดขึ้นได้ ดังเช่นในเรื่อง
ที่ผู้เยาว์เป็นช่างเขียนมีฝีมือ การทำสัญญา
รับจ้างเขียนนั้นถ้าจะพูดไปแล้ว ก็เป็นกิจการ
ซึ่งผู้เยาว์จะตั้งผู้แทนไม่ได้ เพราะฉะนั้น
ถ้าจะถือตามถ้อยคำในมาตรานี้โดย เฉียบขาด
แล้ว ก็น่าจะวินิจฉัยว่า ผู้เยาว์อาจทำนิติ
กรรมได้เองโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของ
ผู้แทนโดยชอบธรรม?

แต่มีข้อซึ่งควรสังเกตว่า ถ้าผู้เยาว์ซึ่งเป็น
 ข้างเขียนมีฝีมือ ไปทำนิติกรรมโดยพลการตน
 เองขึ้นแล้ว การเขียนรูปภาพมิใช่จะเป็น
 การผูกพันละเพาะตัวหรือร่างกาย ของผู้เยาว์
 กล่าวคือ ย่อมผูกพัน ถึงทรัพย์สินสมบัติของผู้
 เยาว์ด้วย เช่นผู้เยาว์จะต้องไปจัดซื้อที่ดินสอ
 และวัตถุเครื่องเขียนอย่างอื่น หรือถ้าผู้เยาว์ทำ
 ผิดสัญญารับจ้างเขียน ก็อาจจะถูกนายจ้าง
 พ้องเรียกค่าเสียหาย ซึ่งบางทีอาจเป็นจำนวน
 มากมาย เพราะฉะนั้นกิจการละเพาะตัวเช่น
 ว่าเป็น อาจจะทำให้ทรัพย์สินสมบัติของผู้เยาว์ลด
 น้อยลงไป หรืออาจทำให้ผู้เยาว์เสียเปรียบ
 คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ได้มากยิ่งขึ้นกว่ากิจการ
 อย่างอื่น ๆ

อนึ่ง เรา จะ เห็น ได้ ว่า การ เป็น ผัว เมื่อนั้น
 เป็นการซึ่งต้องทำละเพาะตัว แต่การ เป็น
 ผัวเมีย อาจผูกพัน ต่อทรัพย์สินสมบัติของผู้เยาว์
 เหตุฉะนั้นกฎหมายลักษณะผัวเมีย จึงบังคับ
 ไว้ว่า ผู้เยาว์จะต้องได้รับความยินยอมจาก

บิดามารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรมเสียก่อน
การ เป็น ผัวเมีย จึงจะสมบูรณ์ (ให้ดูกฎหมาย
ลักษณะ ผัว เมีย บทที่ ๗๕, ๑๒๖, ๑๓๖, ๑๓๗
และคำอธิบาย กฎหมาย ลักษณะผัวเมีย ของ
พระยาพิจารณา ฯ หน้า ๕ - ๘)

เหตุผลซึ่งได้กล่าวข้างต้นนี้อาจทำให้เห็น
ว่า กฎหมายไม่ประสงค์ที่จะให้ผู้เยาว์ กระทำ
การฉ้อโกงตัวได้โดยพลการตนเอง ถ้าหาก
การนั้นผูกพันต่อทรัพย์สินสมบัติของผู้เยาว์ จึง
น่าจะแปลความประสงค์ของมาตรา ๒๓ นี้ว่า
"การต้องทำเองฉ้อโกงตัว" นั้นหมายความว่า
แต่เพียงการที่ไม่ผูกพันต่อทรัพย์สินสมบัติ ของผู้
เยาว์ ดังเช่นการสมัครเป็นทหาร และการเป็น
พระยานตามที่กล่าวแล้วข้างต้น แต่ทั้งนี้ก็เป็นแต่
เพียงความเห็นซึ่งผู้อ่าน จะถือตามหรือไม่ก็ได้

กฎหมายสวัสดิ์

มาตราแห่งประมวลกฎหมายแพ่ง ฯ ของ
ไทย มีข้อความคล้ายกับประมวลแพ่งสวัสดิ์
มาตรา ๑๕ วรรค ๒ ซึ่งบัญญัติว่า

“ผู้เขว้ ไม่จำเป็นต้องได้รับ ความ
 ยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม
 สำหรับการใช้สิทธิ เฉพาะตัวโดยแท้” (คำว่า
การใช้สิทธิโดยแท้ นั้น ฉบับ ภาษาฝรั่งเศส
 ใช้คำว่า “เอกเซร์เซ เดส์ ดรัวส์”)

คือ กฎหมาย สวิสส์บัญญัติ แต่เพียง การ
ใช้สิทธิ หาได้กล่าวถึง การมีหน้าที่ ด้วยไม่
 แต่ตามกฎหมายไทยบัญญัติว่า “ทำการ
 ไต ๆ” ซึ่งหมายความว่า รวมทั้งสิทธิและหน้าที่
 ด้วย

เพราะฉะนั้นจะแปลกฎหมายไทยตามกฎหมาย-
 หมายสวิสส์ไม่ได้

๒๓๘

ก. เป็นนักเรียนชั้นมัธยม ๘ ก. ทำ
สัญญาซื้อหนังสือเรียน ๑ เล่ม โดยไม่ได้
รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมตั้ง
สัญญาซื้อขายนั้นย่อมสมบูรณ์

ให้ดู คำอธิบายมูลคดีสัญญาของ หลวง
ประดิษฐ ๑ (พระยามโนปกรณนิติธาดา)
หน้า ๗๐-๗๔

ผู้เยาว์อาจทำการใดๆ ได้ทั้งสิ้น ซึ่งเป็น
การสมแก่ฐานานุกรมแห่งตน และเป็นกรอัน
จำเป็นเพื่อเลี้ยงชีพตามสมควร

คำอธิบาย

กิจการซึ่งผู้เยาว์ จะพึงกระทำได้โดยฉำพัง
ตามมาตรฐาน ^๕ คือ

๑. เป็นการสมแก่ฐานานุกรมแห่งตน
๒. เป็นการ ^๖อันจำเป็น เพื่อเลี้ยงชีพตาม

สมควร

อย่างไรจะเรียกว่า เป็นการ สม แก่ฐานานุกรม
รูป หรือจำเป็น เพื่อเลี้ยงชีพตาม สมควรนั้นก็
ต้องพิจารณา เป็นเรื่องๆ ไป

อุทาหรณ์

- ก. ผู้เยาว์เป็นคณมั่งมีโดยได้รับมรดก

จากลุง

มาตรา ๒๕

ผู้เยาว์ อาจทำ พันธกรรมได้ เมื่อ มีอายุสิบห้าปีบริบูรณ์

คำอธิบาย

ตามมาตราผู้เยาว์ ซึ่งมีอายุสิบห้าปีบริบูรณ์แล้ว มีสิทธิทำพันธกรรมได้เหมือนบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะ เช่น

ก. เกิดเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๐ ก. ทำพันธกรรมยกทรัพย์สินสมบัติให้ ข. เมื่อสิ้นวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๕ ดังนั้น พันธกรรมนั้นย่อม สมบูรณ์

ปัญหาอาจเกิดขึ้นได้ ว่า พันธกรรม ซึ่ง ผู้เยาว์ มีอายุต่ำกว่า สิบห้าปี บริบูรณ์ได้ทำไว้นั้น จะเป็น โฆษ หรือ โฆษีย ?

ผู้ที่มีความเห็นไปในทางที่ว่า เป็น โฆษ อังเหตุว่า ถ้าจะวินิจฉัยมาตรานี้โดยกลับตรงกันข้าม แล้วจะได้ความว่า “ ผู้เยาว์ซึ่งมีอายุยังไม่ถึงสิบห้าปีบริบูรณ์ไม่มีสิทธิทำพันธกรรม ” เพราะฉะนั้นมาตรานี้จึงเป็นบทกฎหมายที่ห้ามไว้ว่า มิให้ ผู้เยาว์ เช่น นี้ ทำพันธกรรม

แต่ผู้เขียนสมมติเล่มนี้เห็นว่า ถึงแม้เราจะ
 วิจัยโดยตรงกันข้ามเช่นนั้น ก็ยังไม่ปรา-
 กฏว่า กฎหมายได้บัญญัติผลของการที่ผู้
 เข้าวัดได้ทำพิธีกรรมว่าให้ เป็นโมฆะ เพราะ
 ฉะนั้นเราจึงควรวิจัยตามหลักทั่วไปในเรื่อง
 นิติกรรมของผู้เข้าวัด คือตามมาตรา ๒๑ ซึ่ง
 กำหนดบัญญัติไว้ว่า นิติกรรม ซึ่ง ผู้เข้าวัดได้ทำ ลง
 โดย ปราศจาก ความยินยอมของผู้แทนโดย
 ชอบธรรมมีผลแต่เพียงเป็น โมฆีย ซึ่ง เป็น
 วัธคุมครอง เพียงพออยู่แล้ว กล่าวคือ
 พิธีกรรมนั้น ถ้าผู้เข้าวัดยังไม่ตาย พิธีกรรม
 ก็ยังไม่ผล ผู้เข้าวัดหรือผู้แทนโดย ชอบธรรม
 จะปฏิเสธเสียได้ หรือถ้าผู้เข้าวัดตายแล้ว
 ทายาทของผู้เข้าวัดซึ่งไม่ยินยอมตามพิธีกรรม
 ก็มีสิทธิที่จะปฏิเสธได้ ตามบทบัญญัติแห่ง
 กฎหมายในเรื่องโมฆียกรรม